

Deczki Sarolta beszéde az Üveggolyó-díj átvételekor*

„Hogyan tudok én tehát megfelelni ennek a díjnak. Üveggolyó. Van is, meg nincs is” – írta tavalyi köszönőbeszédében Darvasi Laci, és mióta megkaptam a hírt, jómagam is ezen gondolkodom.

Hogy kerültem én ide, mért pont én... Nem a szerénykedés beszél belőlem, hanem a meghatottság. Mert jólesik, hogy pont én, még hozzá elmondhatatlanul.

Meg hát valakinek mindig kerülni kell valahová, most pont én kerültem sorra, jövőre majd más jön. Ilyen ez. Jó, hogy van sor. Jó, hogy van folytonosság, jó, hogy gurul a golyó egyiktől a másikáig.

Nekünk koccan, egymáshoz koccanunk, de gyöngéden, szeretettel. Ez egy ilyen hely. Gyöngéd, szeretetteljes. Otthonos. Olyan, mint az edzőtermem vagy a törzskocsmám, de még olyanabb.

Félig-meddig munkahely, hiszen amikor ide jövök, akkor többnyire munka van. Beszélgetés, könyvbemutató, ÉS-kvartett. És annyira nem lehet rutinos az ember sosem, hogy ne izguljon, és ne lélegezzen fel, amikor túl van rajta.

Ez is hozzátartozik: a munka kínja és öröme, mely egyszersmind a találkozások lehetőségét is magával hozza. Egymáshoz koccanunk, ettől lesz élő a hely, és élő a hagyomány.

Ahogy tegnap ugyanitt egy könyvbemutatón mondta egy kedves kolléga: történelmi helyen vagyunk. A Japán kávéház egykori épületében. Rejtő, Kassák, József Attila, nem sorolom. Itt folytatódunk tovább, itt találkozunk, és csinálunk valami olyasmit, amiben néha már magunk sem hiszünk.

Újra meg újra megküzd az ember magával, hogy érdemes-e ezt még, vagy menjek ki Berlinbe sört csapolni, vagy költözzek el a Mátrába gombászni. MTA, ELKH, HUN-REN, nem sorolom. És sok mindent nem sorolok. A Műutat, a Jelenkort, a Prae-t, egyáltalán az irodalom- és kultúracsinálás keservességét, a vérlázító méltánytalanságokat, igazságtalanságokat, nem sorolom.

Aztán felhív Károlyi Csaba, diskurálunk egy jó fél órát, és miközben megtudom, miről beszélgetnek a népek a kispesti uszoda szaunájában, már rá is beszélt megint valamire: vagy egy kritikára, vagy egy ÉS-kvartettre.

Aztán azon kapja magát az ember, hogy csinálja és élvezi. Főleg, hogy előbb-utóbb valahogy mindig ide vetődik, itt koccan ezzel-azzal, megmerítkezik ezekben a jó kis energiákban, csacsog, vigyorog, és maga sem veszi észre, de már megint elkezd dolgozni.

És amikor nem lehet ide jönni, mint a karantén idején, az ember számkivetve érzi magát. Két ÉS-kvartett évadot csináltunk végig a lezárások idején zoomon a legkedvesebb kvartett-társakkal: Visy Beával, Károlyi Csabával és Szolláth Dáviddal, és alig vártuk, hogy végre offline is találkozhassunk itt, a Boltban. Ünnepe volt.

Ezen a történelmi helyen, mely egyszerre hagyomány és közösség. Esterházy, Nádas, Heller, Petri, Nagy Detti, Janó, nem sorolom.

Hogy tudok tehát megfelelni ennek a díjnak... De hát ennek a díjnak nem kell megfelelni. Pont ettől szép, és nekem pont ettől nagyon kedves. Nem azt méricskéli a kollektíva, hogy ki hány verset, regényt, kritikát írt. A beszélgetésnek, az örömnnek, a szeretetnek pedig nincs mértékegysége. Annak sem, hogy egy közösség részei vagyunk ebben a térben, és annak sem, hogy egy hagyományt viszünk tovább. Ez pedig nem teljesítmény, hanem életforma, identitás. Azt szeretném tehát valahogy eldadogni, hogy örültem hálás és boldog vagyok, hogy ennek a közösségnek, ennek a hagyománynak és láncnak a részese lehetek.

Köszönöm!

*Elhangzott 2025. június 11-én az Írók Boltjában.